

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Cap. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

ANTIDOTA
EVANGELICA
IN EVANGELIUM
SECUNDVM LVCAM.

CAPVT I.

6. Erant iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.

Tria fidei
documen-
ta.

Iustitia
operum.

Tract. 41.
in Ioan.

VALLET hic locus plurimum contra pestilentes horum temporum hæreses. Primùm enim docet, obseruari posse omnia mandata Dei; quod à nemine vnquam præstitum fuisse perpetuò vident horum temporum hæretici, Calvinus maximè. Hic enim duo sunt, qui (si verum Scriptura dicit) in omnibus Dei mandatis ambulabant, id est, ea omnia seruabant eo sanè sensu quo seruari omnia à viatoribus possunt ac debent, & quo ea seruanda esse Catholica docet Ecclesia. Secundò docet hic locus, ex mandatorum obseruatione hominem iustum fieri seu iustificari coram Deo. Quum enim Euangelista dixisset illos fuisse *iustos coram Deo*, id est, vera iustitia quæ apud Deum talis habeatur, causam & modum vnde fuerint iusti, subiungit: *Incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela*. Tertiò docet hic locus, iustitiam bonorum operum coram Deo talem esse, & sic in omnium mandatorum obseruatione consistere, vt à grauioribus tantùm peccatis immunis sit; non quòd tam exacta obseruatio necessariò requiratur quæ cum nullis leuioribus peccatis consistat. Ideo enim adiecit Euangelista, *Sine querela*: id est, vt S. Augustinus iuxta alias Scripturas sapienter exponit, sine crimine aut lethali peccato. *Multi (inquit) iusti dicti sunt sine querela, quod intelligitur sine crimine*. Nulla enim querela iusta est de his in rebus humanis qui nò habent crimen. *Crimen est peccatum graue, accusatione & damnatione dignissimum.*

simum. Vnde & alibi distinguit: *Aliud est esse sine peccato, quod soli Christo competit; aliud sine querela, quod de multis iustis in hac vita dici potuit.* Sic hunc ipsum locum idem sapientissimus Doctor alibi exponit, ubi & similem Apostoli de seipso confessionem introducit. *Conuersatus secundum iustitiam qua ex lege est, sine querela.* Sed & ipse in eadem epistola Apostolus ad similem iustitiam alios hortatur. *Vt sitis sine querela, & simplices filij Dei sine reprehensione.* Rursum in alia epistola quum de seipso dixisset, *Vos testes estis, & Deus, quam sancte, & iuste, & sine querela vobis, qui credidistis, sumus,* similem iustitiã aliis precatur, dicens: *Ipsa autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester, & anima & corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.* Eandem illis precatur iustitiam ac sanctitatem, quam de Zacharia & Elisaberha testatur Euangelium.

Contra hunc locum mirè recalcitrant hæretici. Aliqui volunt istos fide iustos fuisse, quia gratis Deo propter mediatorem placuerunt: quæ autem de mandatorum obseruatione subiunxit Euangelista, ad iustitiam coram Deo nõ pertinere. Sed hos homines in alienum sensum Lucæ verba torquere ipse Calvinus affirmat. Is verò ut Catholicos alia via refellat, respondet hanc iustitiam Zachariæ & vxoris eius à iustitia fidei fluere & illi subordinari, ideoq; alterã alteri à nobis opponi non debere. Sed hæc responsio nulla est. Non enim iustitiam operum iustitiæ fidei ex hoc loco nos Catholici opponimus, sed alteram cum altera coniungimus, ut iustitia nostra coram Deo non ex sola fide, sed etiam ex mandatorum obseruatione consistat. Hanc isto loco fateri & agnoscere videtur sanè prima facie Calvinus. Ait enim *veram esse hanc definitionem, iustos esse qui vitam suam formant ad legis præcepta.* Postea quoque ostendit non propterea Christi gratiam esse superuacaneam, tametsi plena legis obseruatio vitam conferat, quia ad hanc legis obseruationem accedit gratuita reconciliatio per Christum, & quotidiana venia qua illis peccata ignoscit. Hoc certè totum orthodoxè diceretur, si in illa gratuita reconciliatio renouationem internam quæ ab altera nunquam seijungitur, cõplecteretur, & de peccatis ac defectibus iustorum minutioribus, quibus quotidiana venia præstatur, loqueretur. Sed vaser hæreticus nihil horum intelligit. Ait enim. *Iusti ergo & irreprehensibiles consentur, quoniam tota eorum vita testatur eos iustitia addictos esse, regnare in illis Dei timorem, dum quoddam est sanctitatis exemplar.* Sed cum à perfectio

In lib. de
perfect. iu-
stitia.

De pecca-
mer. & re-
miss. lib. 2.
cap. 13.

Philip. 3.
Philip. 2.
1. Thess. 2.
1. Thess. 5.

Hæretico-
rum pugna.

fectione longè distet pium eorum studium, non potest sine venia placere Deo. Quare iustitia, quæ in illis laudatur, à gratuita Dei indulgentia pendet, quæ sit ut quod reliquum est in ipsis iniustitie non imputet. Attende impostoris verba. Vult in ipsis iustis aliquam adhuc iniustitiam manere. Hæc iniustitia est ipsa legis transgressio apud Calvinum, quia videlicet ex eius sententia quodlibet vel minimum peccatum est vera legis transgressio, & legem nemo potest seruire. Rursum dicit eos censer iustos quia iustitie addicti erant, & Dei timor in illis regnabat. Iustus quippe iuxta Calvinum est, qui studium bene agendi cum aliquo Dei timore non deposuit, tamen hoc eius studium boni desiderij effectum non sortiatur. id est, qui nondum in profundo positus contemnit: ut ad Rom. cap. 7. aliisque variis in locis apertè eum docere docebimus. Quare & quum hîc dicit, *pium iustorum studium longè à perfectione distare*, perfectionis vocabulo ipsam iusti operis executionem intelligit. Sed maluit hîc hypocritam agere propter præsentis loci euentiam, quàm impiam suam sententiam loco alieno proferre.

Beza Cal-
vini hypo-
critam de-
rexit.
Rom. 4.
1. Cor. 4.

Galat. 2.

Psal. 143.

Sed Theodorus Beza magistri sui mentem (quem doctissimum interpretem semper vocat) optimè tenens, omni deposita latua, alias hoc loco Scripturas opponit, quæ iustitiam operum damnare videntur, ut illud: *Abraham si ex operibus iustificatus est, gloriam apud homines habet, non apud Deum.* Item illud: *Nullius mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.* Rursum illud: *Si ex lege iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.* Quæ omnia suis locis exposuimus, & contra iustitiam operum in fide nihil facere ostendimus. Opponit & illud: *Non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Cui loco breuiter responderi potest: Si nemo coram Deo iustificabitur, ergo nec per suam nec per alienam iustitiam ipsi imputatam, nec per opera, nec per fidem aliquis iustificabitur, ac per hoc non operum tantum, sed & fidei iustitiam, ipsamque imputatiuam, hic locus excludet. Si autem fidei iustitia his verbis non excluditur, profectò nec operum fidei iustitia excludetur: quum eadem sit ratio radicis & fructuum, Scriptura quoque non secus bonis operibus quàm fidei iustitiam tribuat. Cæterum quod dicit Propheta Dauid, nec fidei nec operum iustitiam veram excludit. Illud tantum docet, in Dei iudicio, qui omni profus peccato caret, neminem mortaliū qui peccatores omnes sunt vel fuerunt, pro iusto haberi posse, si iuxta iudicium & mensuram iustitiæ diuinæ in examen

voco

voceatur. *Aperta sententia est* (ait Augustinus) *de superiori* In lib. de
versu illustrius declarata. Non intres (inquit) *in iudiciū cum* perfect.
seruo tuo; hoc est enim: Noli me iudicare secundum te, qui es si- iustit.
ne peccato. Et quod ait, Non iustificabitur, ad illam iustitiam
resulit, qua in hac vita non est. Hæc ille. Eodem modo expli-
 cat lib. 2. cap. 19. de pecc. mer. & remiss. & de nat. & grat. c. 60.
 Vide quoque Bernardum serm. 5. de verbis Esaiæ; qui & ipsos
 Angelos hoc versu Prophetam complecti scribit. Illi enim
 iusti sunt, sed ex Deo, non coram Deo; & Dei munere, non
 in Dei comparatione; qui sic iustus est vt ipsa simul iustitia
 sit, nec vllum admixtum peccatum habeat. Comparationem *Vide Hie-*
 igitur statuimus non in sensu Pelagiano, quasi omni prorsus *ronymū in*
 peccato homo careat, & solū secundū minus à Dei iu- *Hieremia*
 stitia differat, sed ita imperfectam, vt etiam in scientia Dei *cap. 31.*
 & verè imperfecta sit.

28. *Aue gratia plena, Dominus tecum, &c.*

VERBA hæc & verborum in Ecclesia Catholica vsū cor-
 rumpunt & exagitant heretici. Negant vocabulū Lucæ
lux ἡρισμένη significare, *Gratia plena*, sed, vt Calvinus vult,
gratiam consecuta; vt Beza vertit, *gratis dilecta*; vt Erasmus
 peruertit, *gratiosa seu pulchra*; vt Castalio transtulit, *accepta*.
 Cæterum verbum *ἡρισμένη*, vnde hoc participium passiuum
 deriuatur, significat proprie, *gratia replere*, vt Chrysostomus
 Græcus docet in comment. ad Ephes. cap. 1. homil. 2. vbi Pau-
 lus eodem verbo vsus dicit. quod *Deus nos in Christo ἡρισῶς*,
 gratia repleuit, seu variis gratiæ donis sibi gratos effecit, quæ
 ibi multa cōmemorat Chrysostomus. Eodem quoque in lo-
 co verba Christianorum, quibus diabolo renunciant & cæle-
 stia laudant, vocat Chrysostomus *ῥήματα lux ἡρισμένη*, *verba*
gratia plena. Vocatur autem ab Angelo gratia plena, tum
 propter futuram filij Dei conceptionem & partum, vt expo-
 nit Ambros. lib. 1. cap. 2. in Lucam, Hierony. in epist. ad Princi-
 piam tom. 5. Athanasius in Euangel. de sanctis. Deipara, &
 August. homil. 44. ex hom. 50. tum etiam quia iam ante hanc
 Angeli vocem (quæ non erat operatoria, sed partim indicati-
 ua, partim, vt iam dictum est, prænunciatiua) & post ipsum
 partum semper erat omnibus virtutibus plena, nullius peccati
 rea. Sic plenam gratia fuisse docet August. serm. 9. de temp.
 & de sancta virginit. cap. 4. & D. Bernardus homilia 3. super
 Missus est. Idque omnino tum ita fieri oportuisse, quia ad
 finem

*B. Virgo
 cur gratia
 plena.*

finem excellentissimum ordinata; tum sic fuisse, quia principio gratiæ maximè erat propinqua; scitè probat S. Thom., par. q. 27. artic. 4. & 5. Cætera circa hunc locum, & de huius salutationis Angelicæ recitatione quotidiana, contra hæreticorum cavilla vide in Prompt. Cathol. in festo Annuntiationis beatissimæ virginis.

*Infulsum
Caluini
argument.
contra in-
uocat. B.
Virg.*

Cavillationes tamen Caluini ad hunc locum positæ breuiter diluendæ sunt. Contra inuocationem huius beatissimæ virginis, sic disputat: *Cùm rota Maria excellentia sit mera Dei liberalitas, plus quàm præposterè faciunt qui ab ea petendum docent, quod aliunde nobiscum habet.* Argumenti absurditas ex simili apparebit. Tota diuitum in hoc mundo abundantia & copia mera est Dei liberalitas: ergo plus quàm præposterè faciunt qui à diuitibus subsidia temporalia petunt, quæ illi aliunde nobiscum habent: id est, quæ illi à Deo accipiunt haud secus quàm nos.

Aliud.

Contra huius salutationis Angelicæ vsûm & recitationem quotidianam ita disputat. *Nimis crassa inscitia Papista salutationem hanc quasi magico exorcismo in preculam verterunt.* Responde, salutationem Angelicam esse ex natura sua orationem laudatoriam, vt docet Athanasius in oratione in Euang. de sanctis. Deipara, & hac ex parte gratiarum esse actionem, sicut tam multi Psalmi sunt; esse quoque per modum insinuationis precationem, sicut illa verba Ioan. 11. *Ecce Domine, quem amas, infirmatur,* vt docet August. tract. 49. in Ioan. Addit Caluinus. *Atque eo prorupit vesania, vt concionatoribus fas non sit Spiritus gratiam pro suggestu petere nisi per suum Ave Maria.* Videre stupidum Caluini argumentum. Concionatores solent hoc facere, ergo non est illis aliter facere. Nec aliqua lex cogit eos hoc facere, sed pia consuetudo; nec illa consuetudo alios modos aut alias preces excludit, quibus Spiritus sancti gratia petitur, sed inter alias hæc vna est, eaque tanto illo tempore aptior quanto & breuior, & propter beatissimæ virginis excellentiam, cuius intercessio expetitur, efficacior est.

Aliud.

Disputat adhuc Caluinus & dicit. *Atqui præterquam quòd sola gratulatio hic habetur, temere sibi alienum officium usurpant, quod Deus non nisi Angelo iniunxit. Bis autem stulta amulatio quòd non nisi angelentem salutant.* Ad singula tria responde. Ad primum: si esset sola gratulatio, piè tamen hoc solo nomine vsurpari. Præterquam enim illa dicimus aut repetimus, quibus de Sanctis atque amicis Dei erga ipsos beneficia gratulamur. Quanquàm ista gratulatio beneficium Dei spectat non soli B. virgini, sed toti hu-

Alia tria.

hu-
fir-
ma
par-
fici-
D
non
hoc
an-
rum
foli-
can-
piis
quo-
San-
care
faci-
qua-
abse-
for-
Gie-
har-
ad i-

B
quo-
Deo
gelo
cogn-
voni-
Don-
cult-
viru-
Ecce
vtere
men-
perp-
munt

humano generi collatum. Ideo enim adiicitur, *Et benedictus fructus ventris tui*. Deinde non est sola gratulatio, sed est pro maximo beneficio incarnationis Dominicæ gratiarum actio, pariterque precatio, ut iam dictum est. Ad 1. resp. alienum officium hic non usurpari; primum, quia etsi soli Angelo hoc Deus iniunxit, tamen ne eadem verba ab aliis repeterentur non prohibuit: secundò, quia quod Deus Angelo iniunxit, hoc nemo nunc facit, id est, nemo futurum virgini partum annunciat; sed ut illud proœmium Angelicum perpetuò verum est, sic perpetuò à piis affirmari potest. Tertio, quia etsi solis Angelis iniunctum videtur ut Christo recenter nato cantarent, *Gloria in excelsis Deo*, &c. tamen eadem verba à piis rectè usurpari nec ipse Calvinus negauerit. Postremum quod dicit, infidelitatis Calvinianæ argumentum est, qui Sanctos in cælo regnantes pro mortuis habet, & mortuos vocare solet. Si enim apud Deum Sanctos viuere Calvinus credit, facile intelligeret illos nobis non esse semper absentes, sed quando piè inuocantur, præsentissimos, sicut Paulus *corpore absens, spiritu præsens erat* in excommunicando Corinthio fornicario, & Elizeus *spiritu præsens erat* quum seruus eius Giezi munera acciperet à Naaman Syro: nisi fortè dicant hæretici ad puniendos malos Sanctorum spiritus adesse, & ad iuuandos pios adesse non posse.

2.

3.

1. Cor. 4.

4. Reg. 5.

34. *Quomodo fiet mihi istud? quoniam virum non cognosco.*

Beatissimam Virginem virginitatis votum ante Angeli salutationem iam dudum vouisse hæc verba cõfirmant: quod his verbis ostendit S. Augustinus. *Virginem ante Deo dedicatam indicant verba quæ sibi fœtum annunciãti Angelo Maria reddidit: Quomodo fiet istud? quoniam virum non cognosco: quod profecto non diceret, nisi Deo virginem se antè vouisset.* Hæc ille. Idem docet Greg. Nyss. in serm. de Natiuit. Domini. Nempe prorsus ineptè & impertinenter hanc difficultatem proposuisset, si ad futurum respexisset; id est, quòd virum nunquam esset cognitura: maximè dicente Angelo, *Ecce concipies in utero*, & non dicente, *Ecce concepisti in utero.* Idem alij Patres ex hoc loco colligunt. Recalcitrat tamen Calvinus & ait, *Quòd ex eius verbis suspicari sunt quidam perpetua virginitatis conceptum habuisse votum, nimis insipidum est, imò prorsus absurdum. Perfide enim passa fuisset se tres.*

Votum B.

Virginu.

1. lib. de S.

virginit.

cap. 4.

Calvinus

contra Pa-

tres.

Y

marito collocari, sanctumque coniugij fœdus non sine Dei ludibrio spreisset. Nec ipsi Papiste permittunt uxori continentiam vouere suo arbitrio. Deinde puerile commentum est, monachismum fingere inter Iudæos. Hæc ille. Sed ad hoc totum argumentum variè olim responderunt Patres, quos omnes contemnit Calvinus vt homines absurdos & pueriles. Nullum inter Iudæos fingunt Patres monachismum, nec B. Virgo ex more Iudæorum cōtinentiam vouit, sed ex singulari sua pietate ac puritate hoc fecit, nesciens se Dei matrem futuram, sed ex puro Dei amore pura eius sponsa fieri desiderans. Totum hoc pulchre docet S. August. *Quia (inquit) virginittatis votum Israëlitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro iusto, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro quod illa iam vouerat. Poterat quidem & iuberi virgo permanere, in qua Dei filius formam serui congruenti miraculo acciperet, sed exemplo sanctis futura virginibus virginittatem Deo dicauit, quum adhuc quid esset conceptura nesciret.* Desponsata igitur B. Virgo, & tamen continentiam vouens, nec ipsi coniugio nec viro suo iniuriam fecit, vt colligit Calvinus. Non viro, quia illo planè conscio & consentiente hoc fecit, qui illam non nisi ad virginittatis custodiam accepit. Non ipsi coniugio, quia ad essentiam cōiugij non copula carnalis (vt putare videtur Calvinus) sed obligatio mutua pertinet. Ideoque coniuges esse non desinunt qui ex mutuo consensu à copula carnali siue ad tempus (vt Paulus hortatur) siue in perpetuum abstinent: de quo lege August. lib. i. cap. ii. de nupt. & concupisc. Deinde si fœdus coniugij violauit B. Virgo vouens continentiam, vt Calvinus ait, debuit secundum eam etiam post filij Dei partum viro copulari. Atqui hoc ipse Calvinus non admittit, qui eius perpetuam virginittatem asserit. Videre ergo debuit, quòd sicuti conscio & consentiente viro perpetua virgo fuit de facto, sic eodem conscio & consentiente hanc perpetuam virginittatem vouit, sicuti eius ad Angelum verba manifestè conuincunt. Quid ergo ad hæc verba Calvinus? *Soluendum (inquit) est obiectum illud quòd virgo in futurum tempus respiciat, ideoque significet nullam sibi fore cohabitationem cum viro. Hæc verò coniectura & probabilis est & simplex, quòd rei magnitudo vel potius maiestas virginem perculerit, vt sensus omnes admiratione ligatos haberet ac constrictos. Quum audit nasciturum esse Dei filium, aliquid non vulgare concipit: atque hæc ratio est cur coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamat, Quomodo erit istud? Hæc*

Caluini

1. Cor. 7.

Calvinus
ex seipso
refutatur

Caluini (vt vocat) coniectura aliquid probabile sonaret, si tantummodo dixisset, *Quomodo mihi fiet istud?* Hæc enim admirantis vox est, & ad magnitudinem futuri partus referri potest; quem quia diuinum fore audiebat, merito interrogare potuit quomodo illa creatura simplex & vulgaris Dei filium & in domo Iacob regnaturū parere posset. Nunc autem non hoc tantum dicit, *Quomodo mihi fiet istud?* neque ibi terminatur interrogatio, sed in causa admirationis quam subnectit. Addit enim suæ admirationis causam, *Quoniam virū non cognosco.* Nō dicit, Quia pauperi & vulgari viro despōsata sum, quasi quæ tam nobile partū generare se posse admiraretur; sed dicit, Quia viro non sum copulanda, nec viri coitū expertura. Quomodo igitur cōcipiam & pariam? Et ad hanc quæstionem responderet Angelus, ostendens quod loco virilis seminis *superueniet in eam & illabatur Spiritus S. & loco virilis amplexus obumbrabit & complexabitur illam virtus altissimi: vt sit propterea de sua virginitate secura; cui soli meruebat purissima virgo, audita partus mentione, & conseruandæ virginitatis studio hanc quæstionem proposuit, quasi quæ nec propter filij Dei partum futurū, virginitatis suæ propositum violare libenter voluerit. Assensum itaque suum cohibuit ac suspendit, donec de eius conseruatione aliquid certum haberet. Quam quidem virginitatē suam vbi ex Angelo integram sibi mansuram intellexisset, quia viri officium Spiritus S. & virtus altissimi suppleret, ipsoque Elizabethæ sterilis & vetulæ exemplo proposito, etiam virginem parere posse intelligeret, confestim absque ylla alia difficultate assensum suum præbuit, dicens: *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Non ergo magnitudo partus aut ipsius magnitudinis admiratio ratio est, cur coitum virilem excludat, vt Caluinus comminiscitur, ne sanctæ virginitatis propositum in purissima virgine fateretur; sed partus ipse futurus, quem sine coitu virili fieri posse necdū intellexerat, ratio fuit cur coitum virilem à se remoueat, dicens, *Quoniam virū non cognosco, id est, viruri non sum cognitura,* vt Beza hoc loco vertit. Nuptura igitur erat sine proposito consummandi matrimonij. Sic efficaciter & necessario probat hic locus votum virginitatis à B. Virgine conceptum firmiterque decretum fuisse, antequā eam Angelus salutarer; & conuincuntur impij hæretici, qui huiusmodi votum à nemine emitti posse aut debere dogmatizant.*

Beza Caluinum hoc loco se sequi profitetur, quem & optimum suum parentem, & præstantissimum theologum vocat, & reycitur.

Caluini
coniectura
ex textu
refellitur.

Purissima
virg de
cōseruanda
sua virgi-
nit. anxie-
tas.

Alia Beza
corruptela

hunc esse sensum ait: *Quandoquidem in eo quod polliceris, nullus locus est vulgari & consueta matrimonij coniunctioni, age, qua tandem ratione fiet quod narras?* Fingit ergo Beza B. virginem de noua partus ratione inquirere, eo quod in tam excellenti partu, vulgari & consueta matrimonij coniunctioni locus non sit. Atqui nec hic sensus Caluini commento parum conformis, verbis B. Virginis quadrare potest. Non enim quarit nouam partus rationem, sed omnem à se futurum partum excludit. Non dicit, quomodo sine viri copula pariam? quæ est consueta matrimonij coniunctio: sed dicit, quomodo concipiam in utero, & pariam filium? quia viri copulam non sum expertura. Notandum quod dicit virgo, *Quomodo fiet istud* id est, res ipsa quam narras, partus quæ mihi annuncias. Non dicit, *Quomodo fiet tale, talis partus, aut tantæ prolis conceptus?* Dicit *τὸτο* non *τοῦτο*. Simpliciter de partu interrogat, sicut causa interrogationis subiuncta demonstrat, *Quia viri non sum cognitura*: id est, quia ab omni partu sum aliena. Nam B. virginis de aliquo alio partus genere quàm de virili & consueto adhuc cogitasse, inanis planè & futilis coniectura est. Deinde si de nouo partus genere præter virilem & consuetum interrogaret, non fuisset opus addere, *Quia virum non cognosco*. Nihil enim hoc ad rem faceret. Siue enim virum cognitura fuerat, siue nõ, nouus ille partus præter viri commercium, locum habere potuisset. Ita planè B. Virginis quæstionem, dum verum eius & germanum sensum peruertat hæretici, futilem & absurdam & impertinentem sensum habere conuertunt. Quam etiã quæstionis absurditatem inuere vult Caluinus, dum ait virginem ita percussam & ætonitam fuisse, et sensus suos omnes admiratione ligatos & constrictos habere. Vult ergo illam quasi vix sui compotem sine sensu & iudicio quæstionem propoluisse. Hæc est Caluini impietas, quam seculo libenter imitari profiteretur Beza. Talem enim certè quæstionis sensum excogitarunt, qui nihil ad rem præsentem faciens, minimèque coherens, verè sine sensu prolata videatur. Cæterum beatiss. virgo absque vlla sensuum constrictione, prudenter & sensatè interrogauit, cui propterea Angelus grauitè & diuinè respondit, non ita responsurus, si illam sine sensu & iudicio aliquid interrogare perspexisset.

B. Virginis quæstionem quam indignè tractant hæretici.

Humilitas B. Virginis quæ.

48. *Respexit humilitatem ancillæ suæ.*

A Criter hoc loco contendunt hæretici, humilitatem non pro virtute animi & submissione in B. Virgine, sed pro

pro vili & abiecta conditione in paupere & ignobili puella accipi. *Humilitas hic* (ait Caluinus) *non submissionem vel modestiam vel animi habitum significat, ut stultè putarunt indocti & barbari homines, sed tantundem valet ac vilis abiectaque conditio, quatenus excellentie opponitur, quod ex Græca voce liquet.* Caluino applaudens Beza, eandem canticenam canit: *Significat ταπεινότης humilitatem, id est, vilem & abiectam conditionem, qualis est nimirum vilium seruulorum. Itaque inepti sunt qui modestiam ceterasque Mariae virtutes hoc loco predicant, quasi ταπεινότης illud sit quod Græci ταπεινοφροσύνη vocant: quasi denique Maria vlla sua merita, ac non potius infinitam Dei misericordiam collaudet.* Moxque Theophylacti in hunc locum verba ab Erasmo notata repetit, quibus ait virginem non propter suam virtutem beatam se dicendam esse, profiteri, sed quia fecit illi magna Deus: addens Roma hunc commentarium impressum fuisse, ut præposteri Mariae cultores intelligant sanis hominibus nunquam placuisse has præposteras Mariae laudes. Erasmo subscribit Cornelius Iansenius, & Didacus Stella: qui verbum ταπεινότης pro virtute humilitatis apud Græcos nunquam accipi affirmant.

Sed erravit ille errans-mus Erasmus, aliòsque in errorem abduxit. Nam in hoc ipso cantico ubi dicit virgo, *Exaltauit humiles, & υψώσε τὰς ταπεινὰς*, eodem verbo vitur: & opponuntur humiles *superbis mente cordis sui*, & pauperes spiritu significat, ut ipsemet Beza annotauit. *Quum* Christus in Evangelio dicit Matth. 11. *Discite à me quia mitis sum, & humilis corde*, vox Græca est, *ταπεινὸν τὴν καρδίαν*. Quum idem dicit, *Omnis qui se humiliat, exaltabitur*, vox Græca est, *ὅστις ταπεινώσῃ ἑαυτὸν*, Matth. 23. & *ὁ ταπεινῶν* Luc. 14. & 18. Rursum quum Christus dicit, *Qui nō se humiliauerit sicut vnus ex paruulis istis*, vox Græca est, *ταπεινώσῃ*, Matth. 18. Lucas quoque Act. 8. citans Esaiæ verba de Christo, *In humilitate iudicium eius sublatum est, & non aperuit os suum*, vitur verbo *ταπεινότης*. Iacobi cap. 4. & 1. Petr. 5. *Superbis resistit, & humilibus dat gratiam*, est verbum *τοῖς ταπεινῶν*. Item Iacobi eodem cap. *Humiliamini in conspectu Domini*, vox Græca est, *ταπεινώθητε*. Sed & apud Paulum, quem humilitatis virtutem non nisi vocabulo *τὴς ταπεινοφροσύνης* exprimere Iansenius affirmat, huius apud Lucam dictionis *ταπεινότης* coniugatum pro virtute humilitatis accipitur. Rom. 12. *Non altum sapientes, sed humilibus consentientes*, *τοῖς ταπεινῶν συναπαγομένοι*. 2. Cor. 7. *Qui consolatur humiles, consolatus est & nos: ὁ παρακαλῶν τὰς ταπεινὰς*.

Probat
humilitat
B. Virgin
nis quod
vera virg
tu esset.

In Com.
Concord.
Euang.

Iam ad Philip. 2. de Christo, *Humiliauit semetipsum factus obediens, &c.* *ἠρανεῖν ἑωσὶν ἑαυτοῦ*. Temeritatem igitur & ignorantiam Erasmi alij interpretes temere sequuti fuerunt. Nec barbari aut indocti sunt (vt Calvinus garric) qui virtutem humilitatis hoc loco exponunt, quasi vox Græca id non permittat, sed certè inconsiderati sunt qui virtutem humilitatis hic accipi posse negant; quum tamen multis in locis in Græco Matthæo, Luca, Paulo, Iacobo, Petro, illa vox aut eius coniugatum eandem virtutem significat. Loquitur igitur B. Virgo non vt paupercula, aut contemptibilis aliqua puella, sicut Lutherus primus nugatus est in Postilla huius Euangelij, aliòsque nugari fecit; sed vt pia & humilis virgo, Deo gratias agens, quòd quum tam parua in oculis suis esset, ad tantam dignitatem Deus illam exaltauit. Sic Lia vxor Iacob mulier diues & locuples, quum prole à Deo donata esset, gratias Deo egit dicens: *Vidit Dominus humilitatem meam*. Prius enim à viro suo contempta videbatur. Sic ipse Dauid Rex. *Vide humilitatem meam & laborem meum*. Et iterum. *Respexisti humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam*. Sunt quippe labor & necessitates cum humilitatis virtute in piorum animis coniunctæ. Hanc B. Virginis humilitatem quæ se omni honore indignâ reputabat, respexit Deus: *exultans humilem*, vt in Euangelio promittit Christus, & in hoc ipso cantico B. Virgo reperit. Qua in re non suam virtutem, sed Dei erga se beneficia prædicat. Non quòd humilis fuerit, gloriatur; sed quòd humilem & demissum animum suum Deus respexerit, gratias agit, *exultans in Deo saluari suo*. Et sic verum est quòd Theophylactus dicit, quòd non propter suam virtutem beatam se dicendam esse virgo prædixit; sed quia fecit illi magna Deus. Magna quippe fuit & valde magna huius humilis virginis tanta exaltatio. Quare humilitatem pro vera animi virtute in hac beatiss. virgine hoc loco exponunt Patres. Imprimis Origenes homil. 8. in Lucam: August. serm. 2. de assumpt. B. virginis: Beda in hunc locum: Bernardus homil. 1. super, Missus est, & homil. 1. de laudibus virg. Rupertus lib. 1. in Cant. Denique omnes illi Patres, qui Mariam Euæ, obedientem inobedienti, humilem superbæ opponunt, vt Irenæus lib. 5. Tertull. in lib. de carne Christi. Augustinus serm. 18. de Sanctis. Hieron. epist. 22. ad Eustoch.

Qui humilitatem pro vili & abiecta conditione accipiunt, planè extra rem philosophantur. Nulla enim Scriptura docet Deum talem conditione quatenus talem respicere, sed animi abiecti

Gen. 29.

Psal. 44.

Matth. 23.

Patres contra Calu-
m. 1477.

abiectionem virtutem. *Beati pauperes spiritu. Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementem sermones meos? Reuelasti ea paruulis.* Tametsi plerique Apostoli piscatores erant, non tamen pauperes & abiectionis fuerunt. Matthæus diues & pecuniosus, Philippus & Bartholomæus nobiles viri fuerunt. Nec paupertatem nec diuitias in honorum suorum distributione Deus respicit, sed *humilibus dat gratiam, superbis resistit.*

Matth. 5.
Esai. 61.
Matth. 23.

Iac. 4.

74. *Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.*

Quum hic locus ad necessitatem bonorum operum, quæ omnibus in Christum credentibus incumbit, perspicue demonstrandam plurimum valeat, dupliciter illum hæretici corrumperunt atque deprauant. Primum illud, *sine timore*, exponunt de certitudine gratiæ, quam fingunt; & animi tranquillitate ac securitate, quam iam in Christo reconciliati concipiunt: ut timor anxietatem & ægitudinem animi seu dubitationem de salute, & de propitio erga nos Deo hoc loco significet, quia cum hac dubitatione, & sine certa fiducia salutis, Deo libere & hilariter seruire non possumus. Deinde, *seruire Deo in sanctitate & iustitia*, ad animi gratitudinem referunt, quæ deceat filios Dei, non ad necessariam obedientiam, qua ad vitam æternam perueniatur. Sic Calvinus & Beza hunc locum peruertunt, totumque Scripturæ sensum inuertunt. Caluini verba sunt. *Quod dicit, ut sine timore seruiamus, significat non posse nisi tranquillis animis ritè Deum colere. Quum igitur Deus homines sibi in Christo reconciliet, quum eiusdem presidio ipsos tueatur, ut securi sint ab omni metu, quum eorum salutem in eius manuum & custodiam deposuerit, merito Zacharias nos eius gratia predicat à metu liberari.* Sic & Beza: *Significat hoc loco timor futuri mali ægitudinem, qua pugnat ex diametro cum fiducia illa filiorum Dei, qui fide iustificati pacem habent. Seruire omnibus diebus Deo in sanctitate & iustitia, exponit Calvinus hoc modo: Quum sibi in perpetuum homines Deus adoptet, non debet caduca vel exigui temporis eorum esse gratitudo. Et paulò antè: Sicut efficiens (inquit) causa salutis nostræ gratuita Dei bonitas fuit, ita finalis est, ut homines piè sanctèque viuendo nomen eius glorificent. Callida hæc & impia est textus Euangelici corruptio, ad statuendam*

Operum
bonorum
necessitas
defenditur

In Harmonia.

In Annot.
in hunc locum.

hæreticorum fiduciam, & ad tollendam obedientiæ mandatorum necessitatem. De quo timore loquatur Zacharias, ex verbis eius adiunctis aduertendum est. *Ut seruiamus* (inquit) *sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati.* Hæc verba & horum tractationem penitus omisit Calvinus, vt facilius fucum lectori faceret. Nec illa etiam tractauit Beza. Isti autem inimici è quorum manu ac potestate liberati, seruius Deo absque timore, sunt ipse Satanas eiusque copix, vt in superiori versiculo, *Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos,* Calvinus ipse exposuit. Seruire igitur sine timore, hoc loco nihil aliud significare potest, quam non timere amplius diabolum aut copias eius, & non timere penam quam ille reprobis infert, non timere insidias quas ille struit. Cum illo enim perpetua nobis pugna est. *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates tenebrarum harum.* Ille est aduersarius cum quo consentiendum est, dum adhuc in via sumus, ne trahat nos ad iudicem: qui semper circuit sicut leo rugiens, querens quem deuoret. Hunc timere amplius non debemus, sed contempnere, ei que resistere: iuxta illud Iacobi, *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Christus enim dedit se nobis, natus est nobis, passus est pro nobis, vicit diabolum tentantem, vicit moriendo, vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum, & liberaret eos qui timore mortis (id est, timentes semper quid de anima fieret post mortem) per totam vitam obnoxij erant seruituti. Ab hoc timore mortis, & ab hac seruitute diaboli liberauit suos Christus, vt ab hoc timore seruii, & ab hac seruitute diaboli & peccati, liberati, ita demum seruirent Deo in iustitia & sanctitate, &c. Hoc paucioribus verbis dixit Paulus. *Liberati à peccato serui facti estis iustitiæ.* Non agitur hinc de pace aut tranquillitate, sed de puritate & libertate conscientix. Christus dedit se nobis vt primum omnem timorem seruilem, seu spiritum seruitutis in timore, qui status erat filiorum veteris testamenti, excuremus, nec diabolum, nec mortem, nec peccati iugum aut duram consuetudinem timentes; deinde veritate omni sublata, & de manu inimicorum illorum liberati, ita demum spiritum adoptionis filiorum Dei acciperemus, *seruientes iustitiæ,* vt Paulus loquitur; siue *seruientes Deo in iustitia & sanctitate,* vt hinc Zacharias loquitur. Porro hoc ipsum seruire Deo in iustitia & sanctitate, non est (vt Calvinus fraudulenter scribit) *causa finalis salutis nostræ,* sed est causa finalis redemptionis

Ars Caluini.

Seruire Deo sine timore quid. Ephes. 6.

Matth. 5.

1. Pet. 5.

Iac. 4.

Heb. 2.

Rom. 6. Conscientia puritatem in securitatem vertit. Caluini.

demptionis per Christum factæ, & vna causa efficiens salutis nostræ, quatenus vitam æternam significat. Christus enim dedit se nobis, vt hîc Zacharias loquitur, vel, vt Paulus plenius Tit. 3. scribit, *Dedit semetipsum pro nobis vt redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.* Hic est finis proximus passionis Christi, vt liberaret ab iniquitate & à manu inimicorum nostrorum, & sic mundaret sibi populum acceptabilem, &c. id est, sua gratia nouum spiritum conferret, nouam charitatem diffunderet in cordibus nostris, quo spiritu gratiæ accepto & qua charitate in corde diffusa, seruiremus Deo in sanctitate & iustitia. Christi passionis hæc finalis causa fuit, non autem salutis nostræ. Salutis quippe nostræ, siue vt saluemur, Deo quæ in æternum fruamur, primaria quidem efficiens causa est gratuita Deibonitas, meritoria Christi passio, instrumentalis causa, quæ ad efficientem reducitur, est ipsa iustitia & sanctitas qua seruimus Deo omnibus diebus nostris. Per hanc enim Dei seruitutem, siue per obedientiam mandatorum Dei, in qua & secundum quam seruimus Deo, quasi per viam necessariam & à Deo præscriptam, peruenimus ad vitam æternam, iuxta clarissima Christi verba: *Si vis ad vitam ingredi, serua Mat. 19. mandata.* Seruimus igitur Deo non solum per modum gratitudinis, ne simus filij ingrati; nec tantum per modum liberalitatis, quasi cultu spontaneo Deum colentes; nec denique ob illum tantum finem vt Deus glorificetur, quæ omnia hîc Calvinus ponit vt aliquid pro pietate dicere videatur; sed præterea per modum necessariæ obedientiæ: necessariæ dico, tum quia sine ea ad vitam æternam non ingrediemur, tum quia hîc finis est & proprius effectus passionis Dominicæ, siue causa præcipua cur dedit se nobis Christus, vt hîc Zacharias loquitur, & Paulus expressius docuit. Tenemus iâ quàm impiè & fraudulenter totum hunc textus Euangelici sensum Calvinus deprauauit. Notandum quoque verbum seruire hoc loco, apud Lucam esse λατρεύειν; quo vocabulo cultus patriæ Deo proprius notatur. Vt hinc intelligamus vitæ sanctitatem atque iustitiam proprium esse Dei cultum, quem Deo debemus præcipuè & necessariò: ideòque bonis operibus, non sola fide, Deum propriè atque imprimis coli.

77. *Ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum.*

Hunc sibi locum valde propitium & opportunum existit. Hinc Calvini, ex quo imputationem suam iustitiam fabricaret. *Precipuum* (inquit) *Evangelij caput nunc attingit Zacharias, dum scientiam salutis in remissione peccatorum positam esse docet. Nam quum nascamur omnes filij ira, sequitur natura damnatos esse ac perditos. Hac porro damnationis causa, quod iniustitia rei sumus. Quare non aliud effugienda mortis remedium est, nisi ut nos sibi Deus reconciliet, peccata nobis non imputando. Hac hactenus omnia vera sunt, si per illam non imputationem peccatorum, veram & non imputationem remissionem significat, ut verè tollatur peccatum ab illis qui Deo reconciliantur, facti noua creatura in Christo, ut Scripturae nos docent. Nunc autem venenum aspergit suum. Atque hanc unicam coram Deo iustitiam restare, ex Zachariae verbis colligere promptum est. Hoc est eius pestiferum venenum. Salus nostra per Christum est in remissione peccatorum: ergo illa est unica iustitia nostra coram Deo. Tam insulsa consequentia vide quot impietates doceat: *Spe salui facti sumus*. Ergo unica iustitia nostra coram Deo spes est. *Qui facit iustitiam, iustus est*: Ergo unica iustitia nostra coram Deo in bonis operibus restat. Rursum: *Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit à mortuis, saluus eris*: Ergo unica salus & iustitia nostra coram Deo est, credere hunc articulum de resurrectione Christi. Iam verò alia Scriptura dicit: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit*: Ergo nunc fides cum baptismo est unica iustitia nostra coram Deo. Et quam multae Scripturae profertur possunt, quae variis partialibus causis salutem nostram tribuunt, quae non propterea unicae causae sunt, solae, & integrae, sed ex aliqua parte salutem conferunt! Perpetuum hoc haereticis est, ut ex vna veritate aliam destruant, & ex parte totum inferant. Sed hanc consequentiam ex verbis Zachariae colligere se posse Calvinus ait. Audiamus quomodo, & quare ratione? *Vnde enim salus, nisi ex iustitia?* Trāseat haec propositio, quia reuera nulla salus est sine iustitia, & vnde saluamur, inde quoque iustificamur. Sequitur. *Quod si filius Dei aliam cognoscere salutem quam ex remissione peccatorum fas non est, sequitur non alibi quarendam esse iustitiam. Iam haec propositio minot falsa est. Falsum, inquam, est non aliam esse cognoscendam salutem**

Ephes. 2.
& Gal. 5.
Remissio
peccatorum
non est unica
& tota
iustitia nostra
coram
Deo.
Rom. 3.
1. Ioan. 1.
Rom. 10.

Mar. 16.

Haereticorum perpetuum dolus malus.

salutem quam ex remissione peccatorum, & probare ac concludere Calvinus hoc debuit, quod nunc pro medio & argumento ponit. Dicit quidem Zacharias *scientiam salutis esse ex remissione peccatorum*: sed non dicit ex sola illa esse, vel non aliam esse salutem quam ex remissione peccatorum. Vastè igitur & fallaciter Calvinus pro argumento ponit, & pro vero & certo subsumit, quod ille sibi probandum & concludendum accepit. Deinde si ex sola remissione peccatorum est salus, ut hic vult Calvinus, ergo nec ex fide est salus. Fides enim non est ipsa remissio peccatorum, sed via ad illam, sicuti spes, pœnitentia, charitas est. Ita rursus suis placitis repugnat Calvinus, & nescit quid affirmat.

Calvinus
ex suo pla-
citu refu-
tatur.

Iam verò ex ipsis verbis Zachariæ planè contrariū apparet. Apparet, inquam, nō in sola remissione peccatorū esse salutē ac iustitiam nostram per Christum, sed etiam in nouo lumine gratiæ, quo perfusi in nouitate vitæ ambulemus. Addit enim: *Visitauit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viā pacis.* Christus stella matutina & oriens (substantiuum enim est apud Lucam, *ἀνατολή*, non adiectiuum) visitauit nos ex alto, descendit de cælo homo factus, ut illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum, seu omnes homines in peccati & ignorantiae tenebris antea sedentes; id est, noua luce gratiæ perfunderet, ut ea luce dirigerentur affectus humani, non iam amplius ad iniquitatem & opera tenebrarum, in quibus nullus ordo, nulla pax est, *sed in viam pacis*: id est, in illam sanctam totius vitæ conuersationem quæ pacem adfert, cum Deo, cum proximo, cum sua cuiusque conscientia. De qua alia Scriptura dicit, *Non est pax impijs: & Viam pacis non cognouerunt.* Quis nunc nisi proteruè impius ex verbis Zachariæ colligere potest in sola remissione peccatorum salutem ac iustitiam nostram consistere? Quis nisi proteruè impius negare poterit venisse de cælo Christum, non solum ut nos Deo reconciliaret remittendo peccata per viscera misericordiæ suæ, sed præterea per eadem viscera misericordiæ (vnde ait Zacharias, *In quibus visitauit nos, &c.*) visitasse nos nouo lumine gratiæ, ut ambulemus in præceptis eius, in viam pacis? Proteruè igitur & impiè Calvinus ea infert quæ apud illum statim sequuntur. *Ita iustitia quam superbi homines ex operū meritis constant ac fabricant, nihil aliud est quam iustitia imputatio, dum nos gratis à reatu Deus absoluit.* Proteruè & impiè & cōtra aperta Zachariæ verba infert iustitiā nihil

Vita noui-
tas una sa-
lutis causā

Esai. 48.
Psal. 13.

Tit. 1.

nihil aliud esse quàm iustitię imputationem. Quum enim *salus sit ex iustitia* (vt Calvinus iam arguebat) hanc autem salutem Zacharias descripsit *in illuminatione* per Christum facta, vt *dirigerentur pedes nostri in viam pacis*, id est, vt ambularem in via iustitię, & *abnegantes* (vt Paulus explicat) *omnem impietatem, & secularia desideria, iuste, pię, ac sobrie in hoc seculo viuamus*; manifestum est ex verbis Zacharię salutem & iustitiam nostram non esse vllam iustitię imputationem per solam gratuitam à reatu absolutionem, sed esse inhaerentem nobis ex Christi gratia bonorum operum iustitiam, præcedente veterum peccatorum gratuita remissione, veterisque hominis morte ac sepultura, vt Paulus alibi describit.

Rom. 6.

Quod verò garrit de superbis hominibus qui ex operum meritis iustitiam constant ac fabricant, nihil aliud est quàm malè sani cerebri spectum à turbato phantasmate suo confutum ac fabricatū. Nisi enim veteres Pelagianos designat somnium suum narrat. Operum merita Scriptura perspicue docet, vt suis in locis perspicue demonstrauimus. Sed eadem merita nec sine fide nec sine speciali Christi gratia ponuntur. Ex quibus radicibus profecta veram iustitiam constituunt non qua ex impiis Deo reconciliemur, sed qua iam Deo reconciliati magis iustificemur, vitamq; æternā adipiscamur. Sed nihil absque calumnia & morsu candidum Caluini potest proferre potest. Addit adhuc aliqua quę dissimulanda non sunt.

Operum merita.

Ad hac notandum est, Zachariam non de extraneis, sed de populo Dei habere sermonem. Vnde sequitur non modo iustitię principium ex peccatorum remissione pendere, sed imputationem (vt ita loquar) iustos coram Deo in finem vsque esse fideles: qui aliter coram eius tribunali consistere nequeunt, nisi quotidie ad gratuitam reconciliationem se conferant. Hęc ille. Primum omnino falsum est Zachariam de populo Dei, qui proprie verè talis est, habere sermonem quum dicit, *Ad dandā scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum*; quum plenum ac manifestum sit de illis eum loqui de quibus statim subiungit, eiusdem diuinę misericordię esse actū prosequens, *Illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent*: quos planè extraneos adhuc fuisse, nec ad populum Dei pertinere posse, nec ipse Calvinus negauerit. Esse autem eiusdem misericordię erga eosdem prosecutionem, vt dixi, verba Zacharię perspicue docent. Dicit Ioannem filium suum præcursum

Caluini paradoxismus refutatur.

ante faciem Domini parare vias eius, ad dandam scientiã salu-
tis plebi eius in remissionem peccatorũ eorum, per viscera mise-
ricordiã Dei nostri, in quibus (supple visceribus misericordiã,
id est, in qua eadem misericordia) *visitauit nos oriens ex alto,*
illuminare his qui in tenebris & umbra mortis sedent. Tota
igitur hæc misericordia Dei, quam Zacharias hinc prædicat,
tam quoad remissionem peccatorũ quàm quoad illumina-
tionem gratiã Christi erga illos homines fuit *qui in tenebris*
sedebant, &c. id est, qui Messiam ignorabant, quem Ioannes
prædicauit, & qui in grauibus peccatis erant. Nam & Iudæi
ipsi ad quos Ioannes prædicauit, propter incredulitatem qua
laborabant, & propter peccata enormia quibus abundabant,
erant *populus sedens in tenebris & in umbra mortis,* tametsi
quoad externum fœdus & circumcisionis pactum, populus
Dei erant denominatiuè tantum, vnde & hic dicitur, *plebi eius.*
Erant, inquam, populus Dei secundum carnem tantum, qua-
tenus ex semine Abrahamæ secundum carnem; sed quia *nec fi-*
dem Abrahamæ sectabantur, nec opera Abrahamæ faciebant, nõ erant
verè & propriè populus Dei. Non enim qui ex carne sunt, sed
qui ex fide sunt (ait Apostolus) *ij sunt filij Abrahamæ;* & tan-
quam populus Dei, *benedicentur cum fidei Abraham.* Incre-
duli autem Iudæi, ad salutem quod attinet, protus extranei
erant, & sedentes in tenebris atque umbra mortis, non secus
quàm Gentes quæ ignorabant Deum. Quare in causa salutis
& iustificationis coram Deo pares eos facit Paulus Gentibus
quæ ignorabant Deum. Zacharias igitur non agit de populo
Dei verè & propriè dicto, de quo populo hinc disputat Calui-
nus. Agit enim Caluinus de Christianis iam in Christo rege-
neratis & iustificatis, qui non amplius in tenebris sedent, sed
in luce gratiã ambulant; nec in umbra mortis, sed in vita iu-
stitiã. Ad hos Zachariã hinc verba non pertinent. Hic primus
est Caluini error aut certè dolus malus, quo in errore alios
adducit. Totum igitur quod ex hoc principio deducit, peni-
tus concidere necesse est: videlicet imputatiuè esse homines
iustos coram Deo per remissionem peccatorum perpetuam.

Rom. 4.
Ioan. 8.

Galat. 3.

Rom. 2.
& 3.Remissio
peccatorum
quomodo
perpetua
iustitia
pars.
Galat. 4.

Deinde est quidem ita vt non solum principium iustitiã ex
remissione peccatorum pendeat, sed & progressus eius, sed nõ
in sensu & iudicio Caluini principium iustitiã ex remissione
huiusmodi peccatorum est, quæ inimicitias inter Deum &
nos ponebant, quæ talia sunt, vt *qui illa agunt, regnum Dei*
possidere nequeant, qualia commemorat Paulus multa, suntq;
lethifera omnia & graua. Ex quorum perpetua remissione si
nostra

nostra constat iustitia, vt hîc Calvinus docet, volens propterea vt ad gratuitam reconciliationem oculos semper coniciamus, nec nisi imputatiuè (id est, propter iustitiam Christi nobis imputatam) iusti sumus, profectò Christiani hominis iustitiam ponit Calvinus cum perpetuis sceleribus & flagitiis coniunctam, quæ perpetuè nobis à Christo remittitur, & sua nobis imputata iustitia obtegatur. Quam quidem esse reuera impiorum horum hominum altè animi infixam sententiam, multis in locis Beza prodidit in suis ad Paulum annotationibus (quod suo loco ostendemus) aperte tamen & rotundè dicere adhuc reformidant, ne vt prolixè Epicurei & insani homines à piis omnibus explodantur. Progressus autem iustitiæ Christianæ est quidem cum remissione peccatorum perpetua coniunctus, propter quam quotidie dicimus, *Dimitte nobis debita nostra*, sed illorum peccatorum quibus iustorum vita non caret, & cum quibus vera iustitia consistit, de quibus sanctus Ioannes dixit: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas nobis non est.* Et D. Iacobus: *In multis offendimus omnes.* Absit autem vt hi sancti Apostoli aut mentiti fuerint, aut illa grauiâ peccata semper habuerint, quæ *qui agunt, regnum Dei non possidebunt*, vt ex illorum perpetua remissione, & ex gratuita semper reconciliatione, iusti coram Deo essent. Nec denique propter hæc leuia aut quotidiana peccata imputatiuè iustos esse opus est. Christus ad illa delenda & propter illam imperfectionem iustorum, orationem quotidianam docuit, imputatiuam iustitiam non docuit. Quæ sanè imputatiua iustitia adeò nusquam in Scripturis legitur, adeò noua & barbara vox est, vt ipsemet Calvinus hoc loco, hac voce cum correctione quasiq; petita venia vtatur. Ait enim: *Imputatiuè (vt ita loquar) iustos.* Sanè si Scriptura ita loqueretur, audacter ita loqui Calvinus potuit, nec interiecta parenthesis, locutionem hanc suam à lectore deprecari opus habuit. Sed ipsa prophanz vocis nouitas quasi suo se foret iudicio seipsam prodidit. De hac quotidiana remissione peccatorum, quæ iustis est necessaria, nec iustitiæ Christianæ contraria, alio in loco latè contra hæreticos disputauimus.

1. Ioan. 2.

Iac. 4.

Imputatiua iustitia vox noua & barbara.

De insufficientione lib. 6. c. 8. & 22.

14.

spiritu
facta
moru
suis de
nit, qu
omnib
bona r
Bona a
dicatu
dum, &
ris est

Dis
poris,
viciofa
in gen
interp
Græca
puris
neplac
homin
Erasmi
Corne
tribui
gimus
(quæ h
honor
lus dic
ad De
charit
nia r
cem C
sed D
lunt. E

IN